

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Miracles per Europa

ORQUESTRA DEL MIRACLE
Juan de la Rubia, Marta Mathéu i Marta Ricart

Dissabte 3 de juny del 2023, 19.30h.

Església del Santuari del Miracle

RINER (SOLSONÈS)

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

Que avui, 3 del 6 del 2023, assistim a la creació de l'Orquestra del Miracle té quelcom de miracle. I no tant pels números de la data (que alguna cosa deuen dir-nos, amb aquesta relació perserverant entre el dos i el tres que fructifica en el sis), com per altres motius. El principal, potser, el que implica qualsevol naixement com a concatenació ininterrompuda d'esdeveniments feliços que és: tots nosaltres —recorden els biòlegs— som petits miracles, ja que la probabilitat d'arribar a esdevenir era molt menor que no pas la de no fer-ho. Un altre motiu, no menys important, és que l'orquestra neixi tan estretament vinculada a un lloc. Un lloc que preserva el retaule barroc més exuberant de Catalunya; però sobretot un lloc que no és una ciutat, sinó un santuari que porta per nom El Miracle: un lloc físic que —des de la seva simplicitat i petitesa, en un entorn rural i enmig quasi del no-res— facilita un habitar-hi serenament des d'un lloc especial de l'esperit.

Hi ha quatre elements que creiem que singularitzen aquest projecte: el primer, el fet que els músics no sols es trobin per assajar, sinó que convisquin plegats a l'entorn del Miracle durant els dies de treball, establint una comunicació franca i profunda que interpel·li el públic des d'abans i tot de començar a tocar. El segon, el desig que els programes de l'orquestra puguin establir sempre un diàleg amb un artista plàstic que —com en el títol paradigmàtic de l'obra inaugural, feta per Marta Ricart— ens pugui traslladar *el so als ulls*. El tercer, el fet que procurarem que els programes, a banda de repertori consolidat, continguin també obres d'encàrrec o de recuperació patrimonial. I el quart, el fet que l'orquestra, en les seves actuacions tant dins com fora del Miracle, pugui acompanyar-se de la seva olor i del seu gust; d'una banda, amb l'Essència d'Espurnes (una sinergia d'olis essencials de pi, romaní i sempreviva que ens parlen d'un paisatge i ens predisposen a l'escolta); i de l'altra, amb una neula (un element gastronòmic plenament barroc, fet des de l'Associació Alba per persones en situació de vulnerabilitat) que té forma d'estrella i gust de ginebró, dos elements profundament vinculats al Miracle.

Amb aquesta atenció holística al sentit i als sentits, i amb l'agraïment a tots aquells que han contribuït a fer-ho possible, des de la Fundació Espurnes Barroques hem volgut impulsar el naixement d'aquesta formació tan especial. Que al lloc es conserva l'orgue més antic de Catalunya, un organista de la qualitat musical i humana de Juan de la Rubia es posi al capdavant d'una orquestra barroca de nova creació davant del retaule barroc de Carles Morató, és quelcom que —en aquella baula de miracles de l'esdevenir— no pot sinó fer-nos posar la mira confiada en el futur. Un futur en el qual esperem que l'estrella del Miracle brilli des d'avui amb un nou so, lúcid i lúdic; un nou so que s'estengui de manera generosa i profunda cap a nosaltres i cap a les estrelles.

Josep Barcons Palau

Director d'Espurnes Barroques

Notes al programa

“L'artista sempre se sent més còmode i, al mateix temps més estimulat, allà on se l'aprecia o fins i tot se'l sobrevalora. L'art assoleix el seu cim allà on constitueix l'afer vital de tot un poble”. Stefan Zweig.

Que la música és un llenguatge universal ho demostra aquest programa, possiblement de manera més evident que cap altre dels que puguem escoltar a l'Espurnes Barroques d'enguany. Georg Muffat es considerava ell mateix alemany tot i que va néixer a la regió francesa d'Alsàcia, es va formar a París i va viure successivament a Ingolstadt, Viena, Praga, Salzburg i Passau. Händel, nascut a Alemanya, és avui saludat com un dels millors músics britànics, ja que es va establir i triomfar a Londres creant òperes a la manera d'Itàlia, que és on es va formar com a compositor. Bach, per la seva banda, és al mateix temps el qui menys va viatjar de tots ells, i el qui va tenir més capacitat per assimilar dins el seu estil propi els estils de les diferents nacionalitats europees, ja que estava al cas de tot el que s'escrivia i publicava.

El concert d'aquest vespre és, doncs, una magnífica olla on bullen influències ben diverses, recorreguts creatius que van eixamplar la nostra manera d'escoltar el món. La idea d'Europa es cospa en aquests pentagrames creats en un temps, el Barroc, en què les branques de les contínues guerres impedièn veure el bosc d'una cultura musical compartida. Així, sobre espatlles de gegants, ens plantem en aquest racó, el Santuari del Miracle, a Riner, a començaments de juny de 2023, per celebrar que encara queda alguna engruna de la Vella Europa en què l'art era un afer vital per als pobles i que una nova orquestra està disposada a fer seu aquest llegat.

El recorregut comença amb el *Concerto grosso 'Dulce somnium'* de Muffat, compositor avui força oblidat, però que en el seu dia va ser un dels principals introductors a Alemanya dels estils francès i italià. Aquesta obra ens remet als *concerti grossi* d'un altre gran del barroc: Arcangelo Corelli. Tot seguit, l'ària que obre la cantata *Weichet nur, betrübte schatten* de Johann Sebastian Bach ens mostra un jove compositor que no només ha assimilat ja les influències dels seus predecessors immediats, sinó que està en condicions de dur-les més enllà. L'oboè obligat, en diàleg amb la soprano, protagonitza uns moments d'absoluta bellesa i emoció.

Els *Concerts de Brandenburg* són una de les contribucions bachianes més destacades a l'hora d'explorar les possibilitats del gènere. Hi habita tot un món en què els llegats alemany, francès i italià conviuen amb una orquestració magistral alternada amb moments solistes d'un virtuosisme sublim. Qualsevol etiqueta que se'ls intenti posar

està condemnada a caure immediatament.

Tampoc la música del mestre de capella de la catedral de Barcelona Francesc Valls no es pot classificar amb facilitat. Les seves audàcies harmòniques, sostingudes en la llibertat artística que ell defensava amb fervor, van arribar a generar un intens debat intel·lectual, impensable avui, en què van acabar participant fins a cinquanta músics de l'Espanya del segle XVIII. Avui, escoltarem un dels seus *Tonos* abans de passar a un dels compositors que Bach més va admirar i estudiar: Antonio Vivaldi. Els concerts del *pretre rosso* van fascinar tant Bach que els va transcriure per a orgue i altres instruments amb la intenció de donar-los a conèixer entre el públic de Leipzig. Amb aliats així, no és estrany que Vivaldi acabés sent un dels músics més influents d'aquella Europa.

Abans que tots ells, Henry Purcell, sota la inspiració dramàtica de Shakespeare, va encapçalar una època daurada del teatre musical al seu país. L'ària "When I am laid in Earth", de *Dido and Aeneas*, és suficient per demostrar l'enorme vàlua i la capacitat d'emocionar d'aquest músic. Purcell va sentar les bases sobre les quals Händel va poder acabar de configurar el gust britànic per l'òpera. Alemany format a Itàlia, com hem dit, va prosperar com a compositor a Londres. *Rodelinda* va ser la setena òpera que va escriure per a la Royal Academy of Music que ell mateix va fundar, i va resultar ser una de les més reeixides que va llegar-nos. Un bon llibret i una música excepcional, capaç d'acompanyar cada minut de l'acció, són els seus ingredients principals. Les seves àries, que escoltarem intercalades entre moviments d'altres obres orquestrals del mateix compositor, són un colofó perfecte per aquest recorregut per un miracle que anomenem Música.

Pep Gorgori

Musicòleg i periodista

Fitxa artística

ORQUESTRA DEL MIRACLE

Violins I: **Ignacio Ramal** (concertino), **Sonia Benavent**, **Cati Reus**, **Elisabet Bataller**

Violins II: **Ana Maddalena Ghielmi**, **Angie Agudelo**, **Sergio Suárez**, **Maria Gomis**

Violes: **Joaquín Reyes**, **Ricardo Gil**

Violoncel·ls: **Marc Alomar**, **Clara Rada**, **Feliu Llobet**

Contrabaix: **Alberto Jara**

Oboè: **Rodrigo López Paz**

Traverso: **David Gutiérrez**

Fagot/Flauta de bec: **Carles Vallès**

Tiorba/Guitarra barroca: **Francesco Olivero**

Cembalo/orgue: **Xabier Urtasun**

Soprano: **Marta Mathéu**

Direcció: **Juan de la Rubia**

Artista plàstica: **Marta Ricart**

Georg Muffat (1653-1704), Concerto Grosso n. 4, "Dulce somnium"

Sonata, grave

Borea, alla breve un poco grave

Aria, Allegro

Johann Sebastian Bach (1685-1750), Ària "Weichet nur, betrübte schatten" de la Cantata BWV 202

Johann Sebastian Bach, Concert de Brandenburg n. 3, BWV 1048

Allegro

Adagio

Allegro

Francesc Valls (1671-1747), "Pues hoy benignas las luces". Tono a solo a la Pura Concepción *

Antonio Vivaldi (1678-1741), Concert per a violí, orgue i orquestra en re menor, RV 541

Allegro

Grave

Allegro

Henry Purcell (1659-1695), "When I am laid in Earth" de l'òpera Dido & Aeneas

Georg Friedrich Händel (1685-1759) Selecció de l'òpera Rodelinda HWV 19

Overture

Ritorna, oh caro e dolce mio tesoro

Allegro (Gavota) del Concert en Sol menor per a orgue op. 4 n. 3

L'empio rigor del fato

Adagio del Concerto grosso en Sol Major, op. 3 n. 3

Ombre, piante, urne funeste

Mio caro bene

Allegro del Concerto grosso en Sol Major op. 3 n. 3

* Obra de recuperació patrimonial

Durada: 1h 30'

Biografies

JUAN DE LA RUBIA

Juan de la Rubia, organista titular de la Basílica de la Sagrada Família, és natural de la Vall d'Uixó (Castelló), on inicià els estudis de la mà del seu pare i Ricardo Pitarch. La seva formació, esdevinguda en diverses capitals europees, comptà amb el mestratge d'Óscar Candendo, Wolfgang Seifen, Michel Bouvard i Montserrat Torrent, a més d'Olivier Latry i Ton Koopman. Durant els seus inicis rebé fins a cinc Premis Extraordinaris en diverses especialitats a més del Primer Premio del Concurso Permanente de Juventudes Musicales de España (2002) i el Premi El Primer Palau (2004), guardons que contribuïren a impulsar notablement la seva carrera.

La seva activitat incessant com a solista, director, acompanyant i continuista l'ha portat a trepitjar els principals escenaris d'una trentena de països arreu del món entre els quals destaquen l'Auditorio Nacional de Música de Madrid, Konzerthaus de Berlin, Gewandhaus de Leipzig, Elbphilharmonie d'Hamburg, les catedrals de Colònia, Westminster, Bogotà, Ciutat de Mèxic i Tunísia, St. Sulpice de Paris, o el teatre Mariinsky i la Philharmonia de Sant Petersburg, entre d'altres.

De la Rubia ha actuat com a solista amb orquestres com la Freiburger Barockorchester, Kammerorchester Carl Philipp Emmanuel Bach, Orquesta Nacional de España, Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, Orquesta Barroca de Tenerife, Orquesta Sinfónica del Principado de Asturias, Orquesta Sinfónica de Galicia, Orquesta de la Comunidad de Madrid, Orquestra de la Comunitat Valenciana, Orquestra Ciudad de Granada o l'Orquestra de Cuerdas de Bogotà. Així ha treballat amb directors com Andrew Grams, François-Xavier Roth, Carlos Mena, Simon Halsey, Salvador Mas, Kazushi Ono, Víctor Pablo Pérez o Simon Rattle. Ha col·laborat, també, amb les principals formacions corals del país i amb solistes com Asier Polo, Mireia Farrés, Raquel Lojendio, Marta Mathéu, Carolyn Sampson o Philippe Jaroussky, amb qui va enregistrar el CD "Sacred Cantatas" (Erato, 2016), nominat a un Premi Grammy el 2018.

MARTA MATHÉU

Marta Mathéu s'ha situat en els últims anys com una de les veus líriques de referència. Aborda amb naturalitat i solvència el repertori d'òpera, lied i oratori, els tres pilars fonamentals de la seva carrera. La seva creixent presència en els escenaris operístics l'ha dut a encarnar personatges tan diferents com Norma (Liceu, 2022) i Berta (*Il barbiere di Siviglia*, Menorca, 2021). Entre els rols del seu repertori s'hi troben la Contessa (*Le nozze di Figaro*), Donna Anna (*Don Giovanni*), Liù (*Turandot*) i Mimì (*La Bohème*).

Són celebrades les seves interpretacions de Bach sota la direcció de Jordi Savall en diferents escenaris europeus (entre els quals, la Philharmonie de París). Ha cantat amb veus com Javier Camarena, Sondra Radvanovsky i Ludovic Tézier, i en el camp simfònic i l'oratori ha actuat amb directors de la talla de Gustavo Dudamel, Victor Pablo Pérez, Rinaldo Alessandrini, Antoni Ros Marbà, Neville Marriner i Fabio Biondi.

Com a intèrpret de música espanyola ha estat premiat l'enregistrament que va fer en el paper protagonista (Francina) de la *Cançó d'amor i de guerra* de Rafael Martínez Valls, el primer complet des del que va protagonitzar Montserrat Caballé el 1974.

Formada amb Ana Luisa Chova, Montserrat Caballé, Elena Obraztsova i Wolfram Rieger, ha cantat en alguns dels escenaris més destacats del món, incloent-hi el Palau de la Música Catalana, el Teatro Real, el Liceu de Barcelona, la Philharmonie de París i el Concertgebouw d'Amsterdam. En el Concurs Tenor Viñas va ser guardonada per les seves interpretacions de Mozart. A més, ha estat premiada per Juventudes Musicales de España i en els concursos internacionals Manuel Ausensi i Montserrat Caballé (Premi del Públic). Mathéu ha dut a terme diversos enregistraments i és professora de cant al Conservatori del Liceu des de l'any 2014.

MARTA RICART

Llicenciada en Belles Arts i Doctora per la Universitat de Barcelona treballa en la cerca de llenguatges de creació amb i des de les persones i els llocs. Moguda per una inquietud permanent de canvi, cerca nous modes de percebre, conèixer i relacionar-nos que trenquin amb l'herència renaixentista (i tot el que ha comportat a molts nivells) i s'obrin des del moviment, a nous modes més amables, plurals i esfèrics que tinguin en compte la implicació en un medi ampli i alhora divers.

Ha transitat per diverses institucions com a professora (Facultat de Belles Arts de la UB, Universitat de Manresa, Universitat de Vic, Universitat Autònoma de Barcelona, centre de secundària Balaguer) i ha topat amb la realitat de diferents institucions artístiques que li han demostrat que el seu treball està en un altre lloc fora d'aquests espais. L'any 2010, gràcies a la beca de recerca i creació del CONCA, descobreix el potencial dels centres de creació presents al territori, moment en que va teixint una xarxa àmplia de persones amb inquietuds similars per situar les arts en espais horitzontals, compartits i amables. El 2016 va rebre el Premi Pilar Juncosa per explorar els processos de creació de Joan Miró a partir dels seus espais de treball a Palma i Montroig. Gràcies al premi, ha treballat en la interpretació profunda dels processos de treball de l'artista, fet que ha contribuït a fer un gir important per comprendre la creació des del moviment i tots els seus matisos. El 2017 decideix centrar-se de ple en la creació artística al territori, treballant conjuntament amb diferents persones i realitats locals i aprofundint en nous llenguatges que possibilitin la obertura a noves percepcions, interpretacions i accions.

Obra mural: El so als ulls

El so als ulls és el títol de l'obra mural realitzada per l'artista de Llobera Marta Ricart Masip en motiu de la creació i la presentació de l'Orquestra del Miracle, impulsada per la Fundació Espurnes Barroques.

L'obra mural que es presenta parla en un llenguatge comú en les arts, un llenguatge que no és de concepte ni de forma, sinó de moviment. Un llenguatge que les arts visuals han anat oblidant al llarg dels darrers anys i que es construeix en un treball conjunt amb l'espai i el temps. En aquest treball conjunt, el procés de Fer és l'element principal que aglutina, un procés on només han intervingut les mans, sense presència ni d'electricitat ni de mecanització. Aquest transcurs duu associats uns gestos tan antics com són remenar, collir, pesar, tallar o esperar, entre molts d'altres.

La creació mural està formada per més de 300 peces de paper elaborat a mà amb fibres vegetals, que mostren una sèrie de moviments pintats amb una gamma cromàtica local creada amb plantes i altres elements del territori donats pels veïns i les veïnes. En el procés de transformació de la planta en color i en paper, es posa al descobert la important capacitat de la natura per harmonitzar-se i aglutinar. Quelcom comú a la naturalesa sonora d'una orquestra, on els timbres i les freqüències han d'aglutinar-se de manera similar com ho fan les fibres del paper.

Les més de 300 peces que construeixen el mural formen una veu coral i vegetal: una unitat diversa o una diversitat unida que acompanya un moment tan important com és la creació d'una orquestra vinculada a un Lloc.

Tast gastronòmic

El Rosal

Un Pam de Terra

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Oliva Torras Grup · Farmàcia Planas · Alapont · La Mare Cultural · Ganiquets Pallarès · AGEC · Tèxtil Oliius Vidres Solsona · Òptica Jané · La Farga del Solsonès · Òmnium Segarra · Knauf · Fustes Jané · Porc de Palou · Dasler · Oli Migjorn · Koobin Constructora del Cardoner · Forumgestió Assessors · Càmping La Ribera · Estany 2011 · Tallers Ballús · Constructora de Solsona · Fruits Taribó Farmàcia Òptica Casas · Espar Sala · Tegecom · El Monegal · Casa Rural Sant Petrus de Madrona · Càmping Solsonès · Allotjaments L'Era d'en Bella Hotel Bremon · CDR Museu de la Pauma · Fusteria Joan Rafart · Tallers ARTA · Farmàcia M. Teresa Comas · Hotel Sant Roc · La Garriga de Castelladral · Urbi Apartments · El Firabar · La Bauma · El Centru · Balneari de Vallfogona · Hostal Jaumet · Celsona · EssènciesCat · Comissió Cultural de Canalda · Assoc. d'Amics de Vergós Guerreat · Associació Riubrogent · Associació Vall del Corb · Acústic Barna · DSF Ferreria Explotacions forestals Pujol

Productors:

Cerveses La Pirata · Cafès Gener · Pastisseria Camps · Casa Cavallera · Restaurant Mare de la Font · Parc de les Olors de Claret Celler Grau i Grau · Casa Magi · Sastret's · dPagès · Aubagueta · Celler Abadal · Oli Migjorn · Restaurant Cal Carter · La Fornera de Biosca · Celler Comalats · Mel Meleix · Mel Anthophila · Restaurant de Castelladral · Formatges Muntanyola · Gerio Vins Roc Falcon · Celler Collbaix · El Molí · Hostal del Rector · Celler Estol Verd · Somsomnis · Forn Jorba · Vins Piteus · Casal de Castellallat Entrebosc · Porc de Palou · Els Tractets · Restaurant El Miracle · El Rosal · Un Pam de Terra · Casal de Cervera · Casa Dalmases · Selecte Wine Store Forn Isabel · Formatgeria Valette · Biolord · Flequers de Cardona · Restaurant El Monegal · Ambrosetti · Celler Castell d'Encús · Eixarcolant

Mitjans col·laboradors:

